

Visiedocument: Burgerschap in het vmbo van
Wellantcollege

Visiedocument: Burgerschap in het vmbo van Wellantcollege

Inleiding

Dit Wellant visiedocument beschrijft de algemene visie van Wellantcollege t.a.v. Burgerschap, voortkomend uit onze onderwijsuitgangspunten en strategische beleidskaders.

Daarnaast is het enerzijds een bundeling van datgene wat onze vmbo- locaties reeds doen aan het ontwikkelen van Burgerschap bij leerlingen; anderzijds is het een richtinggevend document omdat burgerschapsontwikkeling nooit "af" is.

Tot slot geeft het locaties handreikingen en voorbeelden om te komen tot locatiespecifieke uitwerkingen.

Aanleiding

De overheid heeft ten aanzien van het sinds 1 februari 2006 verplichte aandachtsgebied voor het onderwijs "actief burgerschap en sociale integratie" enkele procedurele en inhoudelijke eisen aan scholen gesteld:

- *Formuleren van visie en doelstellingen voor burgerschap.*
- *Opstellen van een plan van aanpak voor het realiseren daarvan in hun curriculum.*
- *Verantwoording in schoolgids en schoolplan.*

Onderwijsuitgangspunten Wellantcollege

Wellantcollege werkt aan een gezonde en leefbare toekomst door uit te blinken in groen onderwijs

Wellantcollege maakt van onderwijs buitengewoon goed en groen onderwijs en brengt op transparante wijze zijn opbrengsten in beeld. Stakeholders worden betrokken bij de invulling van het 'onderwijsproduct'. Het onderwijs heeft aantoonbaar en meetbaar toegevoegde waarde voor de leerling, het bedrijfsleven en de maatschappij.

Ons onderwijs krijgt vorm vanuit drie leidende principes:

Perspectief bieden

Het behalen van een diploma is essentieel. Iedere leerling bieden wij een zo optimaal mogelijk leertraject. De inrichting van het onderwijs wordt mede afgestemd op de keuzes die de leerling maakt voor zijn of haar vervolgopleiding. Om dit te kunnen waarmaken, moet ons onderwijs richtinggevend zijn en uiteraard als betekenisvol ervaren worden. Zo krijgt elke leerling de kans zich te ontplooiën op zijn of haar niveau.

Richting geven

Het is de leerling duidelijk wat er van hem of haar verwacht wordt en hoe het hele leertraject in elkaar zit. De leerling wordt begeleid en gevolgd bij het maken van keuzes, waarbij het meer zelfstandig leren, leren werken en initiatief nemen centraal staan. Door dit resultaatgericht leren wordt de stap naar het vervolgonderwijs gemakkelijker.

Betekenis geven

Het onderwijsproces kent een goede balans van praktijk en theorie en bestaat uit aantrekkelijke en gevarieerde werkvormen. De leerling leert zelf betekenis te geven door reflectie op het eigen handelen. Met name voor de beroepsgerichte onderwerpen, vindt het leren zo veel mogelijk plaats binnen een actuele - bij voorkeur zo realistisch mogelijke - context.

De (beroeps)- praktijk is daarbij leidend.

Acht kenmerken voor goed onderwijs die Wellantcollege belangrijk vindt, worden in deze drie leidende principes verwerkt:

- Begeleiding
- Kiezen
- Heldere structuur
- Samen leren
- Zelf doen
- Variatie in aanbod
- Veilige leeromgeving
- Zicht krijgen en houden op eigen ontwikkeling (reflecteren)

Visie op Burgerschapontwikkeling

Wellantcollege realiseert zich dat scholen een enorm belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van kinderen. Leerlingen leren niet alleen datgene wat hen door docenten verteld wordt, zij leren ook van elkaar en van datgene wat de medewerkers gezamenlijk uitdragen binnen de school.

Daarbij is van belang dat leerlingen leren op een goede manier met elkaar samen te leven, maar ook voorbereid worden op een later samenleven in een democratische rechtsstaat in een multiculturele samenleving.

Dat laatste punt is voor veel van onze leerlingen op dit moment niet een gegeven dat zij van huis uit kennen. De groene sector kent weinig leerlingen met andere etnisch -culturele achtergronden. Die situatie is voor Wellantcollege over het geheel genomen niet anders, met uitzondering van een aantal van onze grootstedelijke locatie(s).

Wij realiseren ons goed dat wij hierdoor een extra inspanning moeten leveren om onze leerlingen kennis te laten maken en te leren omgaan met groepen die anders leven, denken, geloven dan zij zelf in hun eigen omgeving gewend zijn. Deze extra inspanning maken wij o.a. zichtbaar door onze ondertekening van het convenant en actieplan Kies Kleur in Groen en onze actieve bijdrage aan het uitvoeringsplan Kies Kleur in Groen.

Bevorderen van diversiteit

Wellantcollege wil een school zijn waarin leerlingen en medewerkers zich thuis voelen en uitgedaagd worden, ongeacht bijvoorbeeld culturele afkomst, geloof, seksuele geaardheid, handicap en sociaal milieu.

Om dat te bereiken hebben we ons expliciet tot doel gesteld te werken aan meer diversiteit.

Doelen en ambities hiervoor zijn vastgelegd in een meerjarig instellingsplan "Kies Kleur in Groen".

Daarnaast hebben 27 locaties deze ambities voor hun eigen locatie uitgewerkt en vastgelegd in een meerjarig locatieplan Kies Kleur in Groen.

Wellantcollege heeft hierbij gekozen voor 3 centrale ambities:

- het (proberen) aan te trekken van een bredere doelgroep leerlingen in ons onderwijs en het verstevigen van netwerkcontacten en samenwerking in de regio;
- het verstevigen van burgerschapsvorming;
- het bevorderen van internationale competenties in het vmbo.

In de periode 2010-2013 zet Wellantcollege hiervoor extra middelen en menskracht in, zowel op centraal als op locatieniveau.

Burgerschapdoelen

Burgerschap en sociale integratie zijn geen zaken die "even" in een lesje maatschappijleer of in een maatschappelijke stage worden aangeleerd. Alle medewerkers dienen zich er van bewust te zijn dat zij ook op het gebied van burgerschap en sociale integratie een opvoedende taak hebben.

Wij leiden leerlingen op voor een rol in de maatschappij. Die taak kunnen zij alleen goed vervullen als ze niet alleen mondig zijn en sociale vaardigheden hebben, maar ook met respect kunnen omgaan met anderen en andersdenkenden.

Dat stelt hoge eisen aan onze medewerkers.

Bij *burgerschapsvorming* denken wij aan de volgende doelen:

- ruimte scheppen voor persoonlijke identiteitsontwikkeling;
- leren over democratie en democratische rechten en plichten, kernwaarden en verantwoordelijkheden;
- het trainen van sociale vaardigheden en conflictoplossend vermogen;
- het respecteren van de diversiteit tussen mensen, culturen en levensbeschouwingen.

Hierbij zijn de volgende *democratische kernwaarden* leidend:

- Vrijheid van meningsuiting
- Gelijkwaardigheid
- Begrip van wat voor de ander wezenlijk is
- Verdraagzaamheid
- Autonomie
- Afwijzen van onverdraagzaamheid
- Afwijzen van discriminatie

Wellantcollege vindt het van groot belang dat al onze vmbo locaties:

- 1. oefenplaatsen bieden voor burgerschap: denk aan omgangsvormen, een sociaal veilig schoolklimaat, “voorleven” door docenten, democratische principes.**
- 2. voldoende activiteiten en onderwijsaanbod hebben rond bovengenoemde doelen voor burgerschapsvorming.**
- 3. de deuren en ramen open zetten voor contact met de maatschappij.**
- 4. eventuele risico's in beeld hebben: feiten (incidentenregistratie) en beleving (tevredenheidsmetingen) en hun beleid daarop al dan niet aanscherpen zodat actief beleid gevoerd wordt in geval van signalen van radicalisering of discriminatie.**
- 5. in overleg met het team hun eigen accenten vastleggen voor Burgerschap en Integratie en de wijze waarop zij hieraan gaan werken.**

Locatiebeleid

Bovengenoemde punten zijn centrale aandachtspunten waar alle locaties aan werken.

Wellantlocaties bepalen zelf hóe zij dat willen doen en welke accenten zij leggen. Dit zal afhangen van de specifieke situatie (omgevingsfactoren, stad/platteland, leerling-populatie en evt risico's, signatuur en onderwijskundige en levensbeschouwelijke principes). Elke Wellantlocatie bepaalt dus zelf welke kennis, houdingen en vaardigheden zij haar leerlingen in het kader van burgerschap en integratie wil meegeven en hoe dit in woord en daad zichtbaar gemaakt wordt voor medewerkers, leerlingen en ouders.

Als hulpmiddel hierbij hebben wij onze locaties 10 aandachtspunten c.q. burgerschaps-indicatoren meegegeven. We hebben hen gevraagd om dit document voor hun eigen locatie in te vullen en op hun locatie website te zetten. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt welke accenten iedere locatie legt en op welke wijze men hieraan werkt.

<i>Burgerschapsindicatoren</i>	<i>Onze invulling</i>	<i>Leerjaar / periode</i>
Democratie en haar spelregels In hoeverre is er aandacht voor kennis over de democratie en haar methoden van besluitvorming?	Binnen lessen geschiedenis, Nederlands, mentorlessen en maatschappijleer. Daarnaast is er een leerlingenraad, waarin leerlingen democratie 'in praktijk' en op kleine schaal ervaren.	Alle jaren.
Democratische (basis)waarden In hoeverre wordt er geoefend in het bewust worden en hanteren van waarden voor democratisch samenleven?	Dit gebeurt binnen mentorlessen, Nederlands, maatschappijleer en de leerlingenraad.	Alle jaren.
Participatie: inspraak en medezeggenschap Welke vormen van inspraak hebben leerlingen in school?	Binnen de leerlingenraad, binnen de mentorlessen, tijdens reguliere lessen, tijdens stages.	Alle jaren. Stage klas 3 en 4.
Participatie: sociale verantwoordelijkheid In hoeverre worden leerlingen uitgedaagd zich in te zetten voor anderen en de maatschappij?	Binnen projecten oa. sportclinics, tijdens stages, tijdens (praktijk-) lessen, sponsorloop, tijdens gastlessen, tijdens schoolfeesten, in de lessen BIES (Baas in eigen soap - sociaalvaardigheidsprogramma), leerling bemiddeling.	Alle jaren. Stage klas 3 en 4.
Identiteit: persoonlijk en levensbeschouwelijk In hoeverre is er aandacht voor de persoonlijke en de levensbeschouwelijke ontwikkeling van leerlingen?	Tijdens mentorlessen, individuele gesprekken met mentor, maatschappijleer, CKV, BIES en Nederlands	Alle jaren.
Identiteit: omgaan met diversiteit en de multiculturele samenleving In hoeverre is er bewust aandacht voor diversiteit en diverse culturen en levens- beschouwingen?	Tijdens mentorlessen, maatschappijleer, CKV, projecten, uitwisselingen.	Alle jaren.
Identiteit: aandacht voor nationale identiteit, Europees burgerschap en wereldburgerschap In hoeverre spelen de nationale en mondiale aspecten van burgerschap een rol op school?	Tijdens projecten in de diverse vakgebieden, lessen CKV, mens en maatschappij, aardrijkskunde en maatschappijleer. Internationaliseringsprojecten in klas 3.	Alle jaren.
De school als oefenplaats In hoeverre is de locatie een samenleving in het klein waarin openheid en betrokkenheid is ten aanzien van elkaar en leerlingen leren verantwoordelijkheid te dragen?	Leerlingen worden betrokken bij activiteiten als rondleidingen op Open Dagen. BIES en leerling bemiddeling (voor en door leerlingen).	Alle jaren.

<p>Aandacht voor sociale competenties In hoeverre wordt er op school geoefend in sociale vaardigheden en omgangsvormen?</p>	<p>Tijdens mentorlessen, stages, praktijkvakken. Eén van de schoolafspraken is dat we respect hebben voor elkaar en elkaars spullen. Mentoren volgen leerlingen nauwgezet; pesten wordt direct opgepakt. Lessen BIES. Leerling bemiddeling.</p>	<p>Alle jaren. Stage klas 3 en 4.</p>
<p>Signaleren radicalisering Wat doet de locatie met radicale opvattingen en gedragingen van leerlingen?</p>	<p>Mentoren en teamleiders gaan direct in gesprek met leerlingen die radicale uitspraken doen. Grenzen worden aangegeven, kwetsen op welke wijze dan ook, wordt niet getolereerd. Blijft dit desondanks aanhouden, worden er acties ondernomen.</p>	<p>Alle jaren.</p>